

Handläggare
Miriam Adolfsson

Till
Miljö- och Hälsoskyddsnämnden

Begäran om upplysningar och yttrande från Justitieombudsmannen

Yttrande till Justitieombudsmannen, JO dnr 7152-2020
avseende klagomål på miljöförvaltningens handläggning av
olägenhetsanmälan

Förvaltningens förslag till beslut

1. Godkänna förvaltningens tjänsteutlåtande som nämndens yttrande i ärendet.
2. Justera ärendet omedelbart.

Anna Hadenius
Förvaltningschef

Monika Gerdhem
Avdelningschef

Bakgrund

Remiss från Justitieombudsmannen (JO)

JO har i en remiss till Miljö- och hälsoskyddsnämnden den 12 februari 2021 anmodat nämnden att lämna upplysningar samt yttrande avseende en anmälan mot en av miljö- och hälsoskyddsnämnden i Stockholms stad anställd miljö- och hälsoskyddsinspektör. Anmälan avser hur miljö- och hälsoskyddsinspektören i sin kommunikation i två e-post meddelanden förhållit sig till kraven på saklighet och opartisk i enlighet med regeringsformen 1 kapitel 9 §.

Det aktuella ärendets handläggning

Den 20 juli 2018 inkom en olägenhetsanmälan till Miljö- och hälsoskyddsnämnden i Stockholm avseende fukt och mögelskador i den klagandes bostad. Skadan upptäcktes av klaganden i mars 2018 då väggar i vardagsrummet buktade ut och murputs trillade ner. På baksidan av tapeten i vardagsrummet samt i en garderob fanns mögel och problem med avvikande lukter. Till anmälan bifogades

rapporter av fuktskadeutredare som visade att skadorna nu var uttorkade. Skadorna hade sannolikt uppstått på grund av tidigare brister i tätskikt i grannlägenhetens badrum som låg vägg i vägg med klagandens vardagsrum. Bilagt till anmälan fanns även en redogörelse för utförd badrumsrenovering i grannlägenheten 2013 samt förändrade duschvanor. Klaganden bifogade intyg från läkare om hälsoproblem med återkommande förkylningslika besvär av allt allvarligare grad sedan 3 – 4 år tillbaka (~2014) till sin anmälan.

Miljöförvaltningen vidtog en grundlig och omfattande utredning av den anmälda olägenheten i klagandens bostad. Fastighetsägaren har vidtagit genomgripande åtgärder i form av flertalet undersökningar för att utreda den tidigare skadans utbredning i klagandens bostad samt sanering av de områden där skadan tidigare förekommit. Fastighetsägaren har även vidtagit åtgärder för att utreda och konstatera att det inte föreligger ett pågående fuktproblem genom att kontrollera tätskikten mellan bostäderna, samt undersöka att ventilation och luftflöde är fullgod i bostaden. Vidare har klaganden ansett att åtgärder ska vidtas för att förhindra att skadan kommer tillbaka eller uppstår igen vilket fastighetsägaren tillgodosett genom utredningar. Olägenheten är avhjälpt varvid miljöförvaltningen fattade beslut den 10 februari 2021 om att lämna klagomål utan ytterligare åtgärd.

Förvaltningens uppdrag

När en olägenhet i inomhusmiljön anmäls till förvaltningen är förvaltningens uppdrag att oberoende av parternas inställning utreda huruvida det föreligger en olägenhet eller inte. Vid konstaterad olägenhet ska miljöförvaltningen genom myndighetsutövning gentemot den som bedöms ha faktisk och rättslig rådighet att vidta åtgärd, fastighetsägaren eller den verksamhetsutövare som orsakar störningen, se till att den ansvarige åtgärdar störningskällan så att olägenheten avhjälps och följaktligen inte utgör risk för ohälsa för människor.

Om olägenheten är komplex och/eller svårutredd uppmanar eller förelägger miljöförvaltningen fastighetsägaren eller verksamhetsutövaren att anlita en sakkunnig på området för att ta fram förslag på åtgärder. Den sakkunnige som anlitas ska i regel utreda omfattningen av störningen samt ge ett åtgärds- och kostnadsförslag på hur den kan avhjälpas. Åtgärds- och kostnadsförslaget ska redovisas till miljöförvaltningen som, efter att ha låtit den klagande yttra sig, bedömer om de tilltänkta åtgärderna är tillräckliga för att avhjälpa olägenheten. Härefter gör miljöförvaltningen en rimlighetsavvägning innebärande att kostnaderna för åtgärden ställs i relation till den ökade nyttan med

åtgärderna, en så kallad rimlighetsavvägning. Miljöförvaltningens nedlagda handläggningstid i ärendet debiteras ansvarig verksamhetsutövare, i detta fall fastighetsägaren.

Mer sällan förekommande är att miljöförvaltningen själv anlitar en av förvaltningen upphandlad expert. Dessa anlitas av förvaltningen främst vid komplexa olägenheter som är svårutredda.

Miljöförvaltningen kan även anlita experter i de ärenden där bägge parter (klaganden och den som ska vidta åtgärden) har egna bestämda uppfattningar om hur olägenheten ska lösas vilket ofta leder till en konflikt mellan parterna samt i förhållande till miljöförvaltningen. Det är inte ovanligt att klaganden inte vill godta de åtgärder som föreslagits av fastighetsägaren och upplever att miljöförvaltningen tar parti för fastighetsägaren. En ytterligare konsekvens av konflikten är att handläggningen ofta försenas. Den oberoende experten som då anlitas av miljöförvaltningen förväntas agera opartiskt på samma sätt som miljöförvaltningen i ärendet och syftet är att ge förslag på åtgärder för avhjälpande av olägenheten utifrån kostnads- och proportionalitetsprinciperna.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av avdelningen för hälsoskydd.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Av 1 kap 9 § regeringsformen följer att förvaltningsmyndigheter i sin verksamhet ska beakta allas likhet inför lagen samt iakttä saktighet och opartiskhet. Det innebär att tjänstemän vid offentliga förvaltningar ska utöva tillsyn opartiskt och sakligt och inte grunda sina avgöranden på hänsyn till andra omständigheter än sådana som får beaktas vid prövningen av ett ärende (2007/08 KU:KU6 s. 14).

I förevarande fall är det ostridigt att det varit en olägenhet i form av fukt och mögel som orsakats av bristande fuktskydd i badrum i angränsande lägenhet. Fastighetsägaren har vidtagit omfattande utredningar, sanering och åtgärder för att komma till rätta med olägenheten samt i möjligaste mån tillse att det inte ska uppstå en ny fuktskada.

Detta ärende har präglats av starka åsikter från främst klaganden om hur utredningen ska bedrivas och vilka åtgärder som ska vidtas. Klaganden har med omfattande inlagor till förvaltningen argumenterat mot föreningens respektive förvaltningens förslag på åtgärder. Även handläggarens kompetens har upprepade gånger ifrågasatts av klaganden sedan januari 2019 fram till beslut om avslut som fattades i februari 2021. Bland annat har klaganden

anfört att handläggaren fattat sina beslut grundat på egna antaganden och åsikter istället för de inspektioner handläggaren genomfört samt det omfattande utredningsmaterial som finns i ärendet (Se inkommen handling 2019-01-31). Handläggaren har emellanåt upplevt sig vara ansatt och pressad av klaganden med förslag på hur olägenheten ska avhjälpas och hur handläggaren ska utföra sitt arbete.

Klaganden har i skrivelse till justitieombudsmannen ifrågasatt handläggarens opartiskhet och saklighet i handläggningen av sitt ärende hos miljöförvaltningen med anledning av en e-post växling, pågående under tiden den 19-21 februari 2019, mellan handläggaren och av förvaltningen upphandlad sakkunnig inom fukt och mögel. Kommunikationen från handläggaren till sakkunnig har handlat om en fuktprovokation som skulle utföras i klagandens bostad som ett led i utredningen. I e-post kommunikationen uttrycker handläggaren en uppfattning om att vad handläggaren än gör kommer det att kritiseras av klaganden och att klaganden hittar fel på allt i dennes handläggning. Handläggaren uttrycker även på ett olämpligt sätt att ärendet är väldigt utmanande att hantera.

I e-post växling mellan handläggaren och den upphandlade sakkunnige den 22 mars 2019 med kopia till dåvarande enhetschefen för enheten där ärendet handläggs, uttrycker handläggaren att ett överklagande i möjligaste mån måste undvikas samt att även föreningen ska ha uttryckt denna vilja. Vidare uttrycker handläggaren en oro över att föreslå ytterligare åtgärder med hänvisning till hur klaganden kommer att reagera.

Handläggaren har upplevt sig ansatt och pressad av klaganden under större delen av ärendets gång och i sin frustration över klagandens kritik brustit i sitt omdöme och tagit med ovidkommande åsikter i e-post kommunikation. Oavsett vilken press ett ärende kan utgöra för en handläggare i dennes myndighetsutövning så följer det av regeringsformen 1 kap 9 § att en tjänsteman ska vara saklig och opartisk både i sitt bemötande av allmänheten likväl som i sin handläggning i syfte att upprätthålla förtroendet för den offentliga förvaltningen.

I samtal med närmsta chef har handläggaren uppvisat insikt i att kommentarerna i e-posten kan uppfattas som partiska eller osakliga. Handläggaren är även väl medveten om att det är olämpligt att uttrycka egna ovidkommande åsikter om klagandens agerande eller åsikter oavsett ärendet eller partens karaktär. Vidare är handläggaren fullt införstådd med att hen borde ha förhållit sig

saklig och opartisk och inte brustit i sitt omdöme och uttryckt sin frustration över klagandens agerande. Chefen för aktuell verksamhet har utrett handläggarens agerande i detta fall och tillämpar fortsatt den rutin som finns för att motverka att en liknande situation inträffar igen. Rutinen innebär att chefen i samband med schemalagda uppföljningar av varje handläggares samtliga pågående ärenden en gång per kvartal påminner handläggarna om vikten av att förhålla sig saklig och opartisk. Härutöver lyfts återkommande på enhetsmöten hur man ska förhålla sig i rollen som tjänsteman.

Miljöförvaltningen anser efter granskning av ärendet att oaktat handläggarens kommentarer i e-posten så har dessa inte påverkat hans omdöme avseende handläggning, utredning och bedömningar av ärendet samt beslut. Utredning och handläggning är grundligt och rättsligt korrekt utförd av handläggaren.

Ärendet i sak framgår av bilagorna 2 och 3 till detta yttrande. Den ena bilagan är Nacka tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom där domstolen fastställde miljö- och hälsoskyddsnämndens föreläggande mot fastighetsägaren om att vidta avhjälpande åtgärder. Domen har vunnit laga kraft. Nämndens beslut hade överklagats av den klagande eftersom hon inte ansåg att förelagda åtgärder var tillräckliga. Den andra bilagan är nämndens avslutsbeslut sedan förelagda åtgärder vidtagits och olägenheten har konstaterats vara undanröjd.

Bilagor

1. Remiss från JO, dnr 7152-2020, Remiss Begäran om upplysningar och yttrande.
2. Nacka Tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom i Mål nr M 668-20.
3. Miljö- och hälsoskyddsnämndens beslut (2021-379) om att avsluta ärende 2018-11965 utan ytterligare åtgärder.